

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letna naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

Leto XIV.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v četrtek, 9. julija 1931.

Telefon št. 2552.

Štev. 77.

Polom boljševiške gospodarske politike.

Nazaj h kapitalističnemu gospodarskemu sistemu. — Nazaj k preizkušnim oblikam privatnega gospodarstva. — Za zopetno uvedbo stroge discipline v podjetjih.

Nedavno je imel Stalin, kakor piše »Vossische Zeitung«, na zaupni konferenci sovjetskih komisarjev govor, ki je bil objavljen šele sedaj in ki je izzval velikansko pozornost. Že poprej se je govorilo, da bo prišlo v sovjetskem carstvu do temeljitih sprememb in da namerava sovjetska režim opustiti dosedanje radikalne komunistične metode ter se vrniti polagoma h kapitalističnemu gospodarskemu sistemu, ki naj postane zopet steber socializiranega ruskega gospodarstva. Te govornice je sedaj Stalin oficijelno potrdil in priznal, da drugače ne bo mogoče dokončati petletke in doseči nameravane industrijalizacije.

Kakor že v mnogih prejšnjih govorih, zahteva Stalin tudi tokrat od svojih somišljenikov, naj zažgejo, kar so doslej oboževali. Izmed smernic, ki jih je navedel Stalin v svojem govoru za bodoče narodno gospodarstvo sovjetske Rusije, je ena najvažnejših zopetna diferenciacija delavskih mezd. Dosedaj so bili delavci plačani vsi po enakem ključu, le inozemski strokovnjaki so uživali posebne bonitete in ogromne plače, dočim je domače delavstvo moralo doprinositi »žrtve«. Zato se bo zopet uvedlo boljše plače za kvalificirane delavce ter priznala razlika za lažje in težje delo. Delavstvu naj se da s tem pobudo za večjo strokovno izobrazbo in veselje do dela, ki mu proži višji zaslužek. Stremljenje po večjih dohodkih naj postane gonilna sila sovjetskega delavca. Da bi ovrgele morebitne očitke svojih nasprotnikov, češ da to ni v skladu z načeli komunizma, ki odreja plače ne po delu, temveč po pravici do eksistence, se je Stalin v svojem govoru skliceval na Marxa in Lenina.

V nič manjšem nasprotju z dosedanjim sovjetsko prakso je tudi nadaljna napoved Stalina, da bo treba v večji meri pritegniti inteligenco. Sovjetski režim je bil dosedaj sovražno razpoložen proti inteligenčnim slojem in je trpel te vrste ljudi le v kolikor jih je potreboval. Znani so razni procesi, ko je moralo na stotine zdravnikov, inženjerjev, tehnikov itd. čutiti pest boljševizma. Napačno je, je dejal Stalin, če bi se vsakogar, ki je izšel iz starih, kapitalističnih šol, smatralo za sovražnika komunizma. Izkazalo se je, da so večinoma voljni delati in zato se jim delo ne sme onemogočiti.

Stalin je z isto kruto odkritosrčnostjo zavrgel dosedanje zapostavljanje meščanskih slojev pri obnovi Rusije. »Pod meščanskimi sloji mislim na naše izobraženstvo«. Noben razred se ni mogel izhajati brez izobraženstva, tudi sovjetski proletarec ne bo mogel. Zato je njegova zahteva, da se odslej pritegne tudi rusko izobraženstvo, priznanje, da je sovjetezizem škodoval samo samemu sebi, ko je zavrgel dragoceno pomoč meščanske inteligence.

Stalin se je v svojem govoru izjavil tudi proti petdnevni delovni tednu. Prekinjen delovni čas je imel za posledico, da je silno padla zavest odgovornosti za prevzeto delo, za tvorniške naprave in za vzdrževanje reda. Zato zahteva, da se mora delavno razmerje urediti na strogo trgovski podlagi, s čim večjo produkcijo, upoštevajoč rentabilnost, ker ni

več mogoče kriti vseh primanjkljajev iz državnih sredstev. Podjetja bodo morala sama skrbeti za svoj obstoj in razvoj in zato se dosedanje metode ne morejo več držati. Predvsem se morajo znižati režijski stroški, kar znači novo ureditev mezd in delovnega časa. Dosedanji velikanski trusti se morajo opustiti. Sistem kolegialnega vodstva podjetij in trustov je nevzdržen. Priti mora v vsako podjetje zopet močna roka, ki bo znala držati disciplino in dvigniti produkcijo ter doseči gospodarsko rentabilnost. Sovjeti v tovarnah bodo razpuščeni, ker ovirajo trgovsko obratovanje. Nadomestili jih bodo ravnatelji, ki bodo imeli velike pravice, ki bodo uvedli zopet disciplino in pazil, da se režijski stroški pokrijejo iz lastnih dohodkov tovarn in ne več iz državne blagajne.

Trgovski stiki med Jugoslavijo in Poljsko.

Trgovska zbornica v Katovicah poroča: V zadnjih dveh letih se je izmenjava blaga med Poljsko in Jugoslavijo takole oblikovala, v zlotih:

	Izvoz iz Poljske v Jugoslavijo	Izvoz iz Jugoslavije v Poljsko	+ za Poljsko
1929	23.815.000	7.451.000	16.364.000
1930	17.917.000	5.730.000	12.187.000

Vidimo, da je poljska bilanca napram jugoslovanski neprimerno visoko aktivna. Sicer je pa skupni promet v preteklem letu zelo padel, za ca. 24%.

V izvozu Poljske so na prvem mestu železni izdelki; lani n. pr. 8372 ton železniških tračnic, 3014 ton pločevine, 1348 ton cevi. Dalje 83.000 ton premoga za 1.9 mil. zlotov itd.

V uvozu Poljske imajo veliko vlogo jugoslovanske slive; lani n. pr. 1240 ton v vrednosti ca. 1.600.000 zlotov. Tobaka so kupili Poljaki v Jugoslaviji le malo; beremo pa, da namerava jugoslovanska vlada naročiti proti nakupu tobaka pri poljski industriji za 48 milijonov dinarjev železniškega materiala.

* * *

JUGOVZHODNA EVROPA IN NEMČIJA

Prof. dr. Hoffmann je predaval v Berlinu pred zelo številnim poslušalstvom o gornji temi. Najprvo je podal zgodovinski pregled in je obravnaval nato agrarne probleme ter naravno bogastvo zadnjih dežel. Iz tega bogastva se more razviti domača industrija, če sta kapital in delo na razpolago. Važnejša kot dobava kapitala se zdi profesorju vzgoja k delu in k sistematični organizaciji dela. Kar se tiče razmerja Jugovzhodne Evrope do Nemčije, bi se mogli ti dve skupini medsebojno izborna dopolnjevati. A agrarno-gospodarska struktura teh dežel povzroča Nemčiji mnogo težkoč, ker se nahaja tudi nemško poljedelstvo samo v izredni krizi, ki zahteva obzirnosti na trgovskopolitičnem polju. Na drugi strani bi se mogla morda s posebnimi regionalnimi dogovori dobiti pot preferenčne pot, po kateri bi bilo mogoče v večji meri kot doslej importirati v Nemčijo jugovzhodnoevropske agrarne produkte ter tako obenem poživiti eksport nemških industrijskih izdelkov v dežele Jugovzhodne Evrope. — Predavanje je našlo splošno odobravanje.

Gornja izvajanja ruskega diktatorja ne pomenijo nič drugega kot vrnitev h kapitalističnim oblikam, k oblikam, katere so komunistični voditelji v zadnjih letih ponovno in ponovno prekleli in zavračali. Kaotične forme gospodarjenja v Rusiji so s pokazale za nevzdržne in v zadnjih mesecih so se izdale že razne naredbe, s katerimi se pripravlja vrnitev k svobodni gospodarskega udejstvovanja, k svobodnemu zasebnemu trgovanju. In v gornjem govoru prizna Stalin brez vsakih rezerv, da se gospodarstvo ne more voditi po načelih, ki notranjemu bistvu gospodarstva nasprotujejo, da se gospodarstvo ne more odreči izkušnjam, ki so jih pridobile generacije in po dolgotrajnem delu pridobljenim metodam, h katerim se mora sedaj nujno vrniti tudi sovjetska republika. Vidimo, da tudi boljševiška drevesa ne rastejo v nebesa in da življenja tudi najmočnejši diktator trajno ne more preobrniti in umetno preosnovati.

KUPČIJSKE MOŽNOSTI V JUGOVZHODNIH DEŽELAH EVROPE.

»Nürnberger Zeitung« priobčuje sledeče: Kakor znano, so sklenile nekatere dežele Jugovzhodne Evrope v zadnjem času večja mednarodna posojila, tako zlasti Rumunija, Jugoslavija in Grčija. Gre skupaj za vsoto več sto milijonov mark, ki naj se porabi deloma tudi za naročila v evropskem inozemstvu. V bližnjem času je pričakovati iz omenjenih dežel večjih naročil, in sicer zlasti za izdelke električne industrije, za potrebe poljedelstva, železniški material, avtomobile, posebno tovarne, za cestni in mostni gradbeni material, za kemično-farmaceutske in kemično-tehniške izdelke, za dvigala, za naprave centralne kurjave, sanitarne opreme, armature, orodje in orodne stroje, ladijski material itd. Naročila se bodo oddala deloma z javnim ali omejenim razpisom, deloma tudi potom zasebnih trgovskih in industrijskih tvrdk.

* * *

IZVOZNE PREMIJE V NOVI AVSTRIJSKO-MADŽARSKI POGODBI ZNAŠAJO OKROG 340 MILIJONOV DIN.

Kakor se sedaj doznava, je obseg posebnih ugodnosti, ki sta si jih dali Avstrija in Madžarska v novi trgovski pogodbi, prav znaten. V pogodbi predvidene ugodnosti predstavljajo dejansko znatne izvozne premije, kot nekaj surogat za preferenco. Avstrijska država bo posredno dala za premije pri izvozu industrijskih izdelkov v Madžarsko 21-2 milijona šilingov (seveda iz plačanih carinskih dohodkov). Madžarska pa isto vsoto za premije pri izvozu žita v Avstrijo. Skupni prispevek obeh držav za medsebojno podpiranje izvoza znaša torej 42-4 milijona šilingov, kar predstavlja znatno vsoto 340 milijonov dinarjev.

* * *

LETOS BO MANJ LANU.

Po uradnem poročilu iz Moskve je bilo do konca maja posejanih v Rusiji z lanom 374.000 hektarov ali le 15 odstotkov pridelovalnega načrta. Ker se je pridobivanje lanu bistveno zmanjšalo tudi v obrobni baltskih državah kakor tudi v vpoštev prihajajočih zapadnoevropskih deželah, nastane nevarnost, da nastopi v novi seziji pčlost v lanu, razen, če bi Rusija vendarle več pridelala.

Promet z devizami.

Pod tem naslovom priobčuje »Politika« uvodnik, v katerem se bavi z vprašanjem, ali je promet z devizami pri nas res svoboden ali ne.

V časopisju in v javnosti sploh so se pojavila namreč mnenja oziroma napačna tolmačenja zakona, češ, da velja svoboda prometa z devizami samo v obsevanju med našo državo in inozemstvom, nikakor pa ne tudi za promet v notranjosti države.

Vedeti je treba, da je svoboden promet z devizami neizbežna posledica zakonske stabilizacije dinarja. Vsaka omejitev prometa z devizami ima namreč namen omogočiti sigurno in stalno pariteto pri izmenjavi domačega denarja s tujim ter obratno. Izmenjava denarja se danes vrši po vsem svetu v okviru stvarnih potreb plačilne bilance; v tem istem okviru se razumeva tudi svoboda deviznega prometa, odnosno njih uvoza in izvoza.

Zakon o denarju dovolj jasno govori v svojem čl. 3. da je promet z devizami svoboden ter da so ukinjene vse določbe zakonov in pravilnikov, ki temu nasprotujejo.

Zato tudi nikakor ni mogoče misliti, da bi pravilnik o deviznem poslovanju z dne 27. junija t. l. vseboval kakršnekoli omejitve te določbe. Vsa tozadevna določila v njem je treba tolmačiti le tako, da je dana Narodni banki možnost, da vodi evidenco nad prometom z devizami in to samo radi tega, da more ona takoj prilagoditi svojo politiko potrebam, ki jih zahteva njena vloga, kot čuvaja našega denarja.

Omenjeni pravilnik predpisuje samo oblike, s katerimi je dana Narodni banki možnost čim tesnejšega sodelovanja z vsemi drugimi bankami v svrhu dosega gorenjega cilja.

Naj še omenimo, da nobena sprememba ni mogoča brez prehodnih oblik in da imajo druge države za take primere celo določbe, ki v resnici omejujejo promet z devizami, kar naš zakon nikakor ne pozna. Kot primer naj navedemo le Italijo, kjer je bila izvršena zakonska stabilizacija lire že pred par leti, a svoboden promet z devizami je bil uveden šele pred nekoliko meseci.

STREERUWITZ O »ODLOČILNEM LETU«.

Bivši avstrijski zvezni kancelar Streeruwitz je govoril na občem zboru Avstro-ogrske trgovske zbornice o gornji temi med drugim sledeče: V Avstriji nastopivša težka finančna kriza je došla v inozemstvu lepo pomoč, a opazili smo tudi škodoželjnost. A če bi kriza trajala naprej, bi trpeli tudi škodoželjneži. Smotrene, čeprav težko izvedljive odredbe v finančnem pogledu so: Postopanje z Evropo kot izravnalnim dolžnikom Zedinjenih držav, stabilizacija med dolarjem in funtom kot temelj denarnega gospodarstva, priprave za vrednotno skupnost v Srednji Evropi. Ni misliti, da bi srednjeevropsko gospodarstvo kmalu ozdravelo. Če bi uporaba učinkovitih metod odrekla, pademo v prepad, a z nami vrede padejo noter tudi drugi, in uničujoče sile, ki so že pripravljene, bi opustošile ves kontinent za desetletja, če ne za vedno.

Vsak smotren gospodar čita »Trgovski list«!

Izbira pomožnega osebja.

»Trgovinski glasnik« priobčuje iz problemov sodobne trgovine članek pod gorenjim naslovom, katerega v glavnem podajamo:

Dobro in racionalno izbrano pomožno osebje je že samo najboljša garancija za uspešen uspeh podjetja.

Ce velja pri blagu načelo »številčno čim več po čim nižji ceni«, tedaj velja pri osebju baš nasprotno načelo »čim manjše število in čim boljše plačano«. Slabo plačano in slabo izvežbano pomožno osebje je največja nevarnost za podjetje, ker ni v stanju dvigniti nivo prodaje do potrebne in možne višine.

Kako veliko škodo lahko n. pr. napravi slab knjigovodja. S svojo neizvežbanostjo in površnostjo lahko nakopije podjetju procese, ki povzročijo več škode kot pa znaša njegova celokupna letna plača.

Kako zelo lahko škoduje solidnosti trdke slab embalažer!

Osnovna zahteva pri izbiri osebja je, da vsak izmed njih lahko izvršuje svoje funkcije popolnoma samostojno. Cenen in slab nameščenec se mora vedno obračati za nasvet na svojega predpostavljene, kateremu tako odvzema polno dragocenega časa.

Organizator podjetja mora pri izbiri osebja paziti, da bo izbral take ljudi, ki bodo mogli popolnoma samostojno izvrševati svoje funkcije in sicer tako dobro, kakor jih izvršuje on sam ali celo še bolje. Ko so vprašali znanega ameriškega milijarderja in organizatorja velikih podjetij Carnegia, kakšen nagrobni napis bi si postavil, je rekel: »Tukaj počiva človek, kateri se je znal obkrožiti s pomočniki, kateri so se bolje razumeli na posle, kot on sam.«

Ne smemo iskati cenenih pomočnikov, čeprav ni tudi visoka plača nobena garancija, da bo izbrana oseba dobra.

Svoje nameščence je treba izbirati na racionalen način, katerega označuje teorija kot »psihotehniko«.

Ta nauk se poslužuje eksperimentalne psihofiziologije v svrhu ugotovitve človeških individualnosti za razne poklice.

Njena naloga je, da skrbi za to, da vsak človek pride na odgovarjajoče mesto.

Njena naloga je torej dvojna: 1. proučiti specialnosti, ki jih gotov poklic zahteva in 2. ugotoviti psihofiziološke posebnosti in sposobnosti človeka za ta poklic. Na ta način je mogoče presoditi, koliko je dotični človek sposoben za gotov poklic.

Ko psihotehnika rešuje svojo prvo nalogo, mora predvsem ugotoviti, kake posebnosti so v glavnem potrebne za človeka, ki naj izvršuje izvesten posel. Izkušnje kompetentnih ljudi največ pripomorejo do dobrega rezultata.

V svrhu olajšanja formuliranja iskanih posebnosti se lahko poslužimo enega že obstoječih seznamov raznih posebnosti, ki igrajo vlogo pri izvrševanju raznih specialnosti. Najbolj razširjen seznam te vrste je oni Otona Lipmanna, ki vsebuje kakih 150 vprašanj. Ko imamo enkrat tak seznam, tedaj uredimo te posebnosti po njih važnosti.

Na ta način dobimo psihogram gotovega poklica.

Drugi del psihotehnične naloge obstoja v karakterizaciji psihofizioloških podatkov kandidata, katerega proučujemo. Izprašujemo ga v pogledu gotovih sposobnosti, ki jih ima ter do kake višine so te sposobnosti razvite.

Gotov kandidat ima n. pr. sledeče sposobnosti: točnost, hitrost doumevanja, spomin itd. Tedaj se te posebnosti razvrstijo tako, da pride na prvo mesto ona, ki je najbolj razvita, potem druga, koje jakost je manjša itd. Na ta način sestavimo psihološki profil proučevane osebe.

Po tako dobljenih rezultatih ne bo več težko postaviti pravega človeka na pravo mesto. Pri tem pa bomo dosegli tem večji uspeh, čim bolj bo odgovarjal psihološki profil človeka psihogramu poklica.

Za soboslikarska

pleskarska in žrkoslikarska dela se priporoča

Tone Malgaj

družba z o. z., LJUBLJANA, Kolodvorska 6

Napredek zavarovanja.

Pod tem naslovom priobčuje »Trgovinski glasnik« članek dr. K. O., v katerem pisec uvodoma poudarja, da so zavarovanje poznali že najstarejši narodi kakor Babilonci, Egipčani, Rimljani in Grki.

Pisec nadaljuje:

Za uspešen razvoj zavarovanja se predpostavlja: 1. napredek tehnike, 2. socialni, ekonomski in etnički progres, 3. politični in elementarni ter 4. napredek v sami zavarovalni stroki odnosno tehniki.

Pri nas poznamo danes v glavnem samo zavarovanje proti požaru, življenjsko in transportno zavarovanje. Toda v drugih državah stoji zavarovanje že na dosti višji stopnji ter je razcepljeno v mnogoštevilne panoge.

Tako se na zapadu uspešno razvija v zadnjem času zavarovanje izvoznih kreditov. S takim zavarovanjem se izvoznik zavaruje pred morebitno izgubo pri transakcijah, ki jih ima z inozemstvom. Važno je tudi zavarovanje za slučaj diferenciranja cene, katero se uporablja zlasti v Nemčiji pri produkciji sladkorja oz. sladkorne pese.

Kot novo vrsto zavarovanja je treba omeniti zavarovanje za slučaj izgube provizije, katerega se zlasti poslužujejo trgovski nameščenci, komisijonarji in agenti. Neke evropske države so uvedle zavarovanje pred izgubami v banki naloženega denarja, pred izgubami v industrijska podjetja naloženega kapitala in v Nemčiji zlasti pred izgubami za slučaj bojkota kakega podjetja.

Poleg teh zavarovanj, ki posredno ali neposredno tangirajo gospodarstvo, je treba še omeniti tudi druga individualna in socialna zavarovanja.

Neka švicarska družba je uvedla zavarovanje vida ter nudi tako človeku na stara leta podporo.

Vsi ti primeri nam kažejo, kako zelo široko polje lahko zavzema zavarovalna

stroka. V mnogih državah so se ustanovila posebna društva, kojih namen je proučevati zavarovanja in jih čim bolj popularizirati. Pri nas pa žalibog opazimo, da se koristi zavarovanja ne cenijo v oni meri, kakor v drugih državah; pri tem imamo v mislih zlasti individualno zavarovanje, ker je to zavarovanje popolnoma prepuščeno dobri volji in treznemu pomisleku posameznika.

Toda kljub temu nam statistika kaže, da je zavarovanje v zadnjem času zelo napredovalo. Tako je bilo n. pr. v letu 1927 sklenjenih 99.231 življenjskih zavarovanj, 1928. leta 104.366, a 1929. leta 112.317 v skupni zavarovalni svoti 3.330.171.066 Din, med tem ko so se prejšnji dve leti sukale zavarovalne svote okrog 2½ milijard Din. Za leto 1930 je pričakovati, da bo prišlo na vsake 100 prebivalcev po eno življenjsko zavarovanje.

Treba je poudariti še eno važno činjenico in to je, komu naj poverimo zavarovanje. Gledati je treba na to, da se da zavarovanje močnim in solidnim firmam. Država sama mora paziti, da državljan ne izgube svojega kapitala, kar je novi zavarovalni zakon tudi predvideval. Treba pa je apelirati tudi na narodno zavest in ponos državljanov, da se oni prvenstveno zavarujejo pri domačih firmah in to zlasti danes v času ekonomske krize in borbe za obstanek.

Atišek
vseh vrst eno- in večbarone

Jugografika

Ljubljana, So. Petra nasip 23

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH.

Nemško gospodarsko pismo.

V preteklih mesecih zlasti pri nekaterih industrijah porabnega blaga nastopivše sezijsko poživljenje se je zopet ustavilo in sledovi splošnega gospodarskega padanja se javljajo zopet jasneje. Ključne industrije rudarstva in železa so razpadale naprej, kar se je javljalo v vedno novih ustavitvah dela ter v tem, da se je napetost med lastnimi stroški in prodajnim skupičkom naravnost katastrofalno manjšala. Razmerno majhna višina meničnega portfelja nam govori o slabem gospodarskem prometovanju. Za pešanje gospodarske odpornosti je značilno padanje davčnih dohodkov, ki so bili n. pr. v aprilu za 17% manjši kot v lanskem aprilu. Le majhen dotok glavnice iz inozemstva in v najožjih mejah se vršče notranje oblikovanje kapitala se absorbirata stalno od rastočih potreb javne roke. Tudi nove ostre varčevalne odredbe, ki jih v kratkem pričakujejo, ne bodo prinesle nobenega uspeha, če se ne začne zdraviti zlo pri korenini.

Vse konjunktorne številke potrjujejo nadaljujoče se krčenje produkcije, prodaje in prometa. Padla je produkcija surovega železa in surovega jekla, prav tako produkcija cementa itd. Zelo slabo se prodaja koks. Konkurenca med nemškim, angleškim in poljskim premogom je ostrejša kot kdaj prej. Trgi železnega eksporta so bili mlačni. Povpraševanje in cene so na doslej še nezaznamovani globini. Zboljšale so se pa razmere v produkciji rjavega premoga, kar se pozna tudi v padanju velikih nakopičenih zalog. Industrija čevljev je imela večja naročila v predmetih poletne sezijske. Položaj v tekstilni industriji je bil deloma pod vplivom novega depresijskega vala, deloma je pa pretirana rezerviranost kupcev, povzročena po spremembi na trgu umetne svile, napotila kupce k prenašljenim naročilom, kot n. pr. v industriji nogavic, v fabrikaciji blaga iz umetne svile, v industriji perila in rokavic. O boljši kupčiji sta poročali tudi industriji svile in grebenane preje.

Stalno nagibanje k slabosti na svetovnem blagovnem trgu se je preneslo tudi na gibanje cen na domačem nemškem trgu. Trdnješe so bile le indekse skupine rastlinskih živil, živine, krmil, tehniškega olja in masti. Večina drugih skupin je v ceni popustila, tako zlasti živalski produkti, kolonialno blago (riž, čaj, kakao), kovine, tekstilije (volna, bombaž, surova svila), kože, usnje in kavčuk.

Če se govori v zunanji trgovini o aktivni bilanci, se mora povedati, da se je mogel aktivni saldo, sloneč v prvi vrsti na eksportu fabrikatov, doseči le na temelju močno reduciranih cen. Delovni trg je bil nadalje v znamenju pomladanskih odpustitev. Stavbna obrt je kazala le slabo pripravljenost za sprejemanje novih delovnih moči. Boljša je bila pa zaposlenost v industriji pohištva in tobaka ter v oblačilni industriji.

Pomudbe, poupraševanja

Agolzer Mattia, Tarvisio, Italija, želi stopiti v stik s tukajšnjimi izvozniki mesnih konserv in klobas.

Erste Tiroler Blumen-, Gemüse- und Obst-Produktivgenossenschaft v. Gen. m. b. H. Innsbruck, želi stopiti v stik s tukajšnjimi izvozniki svežih in suhih češpelj.

Razstave in sejmi

Razstava in semenj umetnostnih obrtov v Florenci se je vršil letos prvič in je prireditelj prav dobro uspeš. Druga prireditelj bo od 20. marca do 3. aprila 1932.

Po svetu

Donašanje časopisov v Zagrebu hoče poštna adirekcija opustiti, češ da se s tem zakasni hitro dostavljanje pisem in drugih poštne pošiljk.

Z otvoritvijo železniške proge Kraljevo—Raška se bo potovanje iz Beograda v Skoplje skrajšalo za celo uro. Od Raške do Skoplja je zveza že otvorena, otvoritev proge Kraljevo—Raška se pričakuje v bližnjih dneh.

New York Central Railroad Co., največja ameriška železniška družba, izplačuje letos nespremenjene dividende; najbrž jih jemlje iz ogromnih rezerv, ker je malo verjetno, da bi bila delala v zadnjem času z dobičkom.

Za intenzivnejše izkoriščanje vodnih sil v Finski so izdelani veliki načrti; zlasti velja to znanim slapovom Imatra. Gre za svote do 1600 milijonov Din, s katerimi bi se dobilo na leto 100.000 KW več in kar bi dalo zaposlenost več tisočim delavcem.

General Electric Co. je zaključila prvo četrtletje s čistim dobičkom 11.49 mil. dol. (lani 15.04). Naročila so proti lanskemu letu padla za tretjino.

Westinghouse Electric and Manufacturing Co. izkazuje za prvo letošnje četrtletje deficit 2.900.000 dol. proti čistemu dobičku 4.500.000 dol. v istem lanskem četrtletju.

Du Pont de Nemours and Co. je zasluzila v prvem letošnjem četrtletju pri osnovni delnici 1.01 dol. proti 1.52 dol. v prvem lanskem četrtletju.

American Telephone and Telegraph Co. izkazuje za prvo letošnje četrtletje 45.190.000 dol. čistega dobička proti 40.620.000 dol. v istem lanskem četrtletju; a ker je bilo število delnic zelo pomnoženo, pride na delnico letos le 2.51 dol. dobička proti 2.96 dol. v prvem lanskem četrtletju.

JUGO-RADIATOR
LASTNIK FRIDRIK HERTLE. Poduzetja za moderne centralne kurjave, perne pralnice, parne kuhinje, sušilnice in zdravstvene opreme.
LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. ŠT. 18. - Telefon 3482

Dohodninski davek v U. S. A. je nesel v drugem letošnjem četrtletju samo 289 milijonov dolarjev proti 521 milijonom v isti dobi lanskega leta. Od 1. julija 1930 dalje je dala dohodnina 1854 milijonov dolarjev, kar pomeni proti isti dobi prejšnjega leta 551 mil. dol. ali 23 odstotkov manj.

Newyorška bakrena konferenca se je zaključila brez pozitivnega rezultata. Zlasti Kanadci niso hoteli o omejitvi produkcije nič slišati, temveč jo hočejo obratno še zvišati.

Brezposelnost v Avstriji je pričela zopet rasti in znaša na Dunaju nad 85.000 oseb; izhodišče je v prvi vrsti kovinska industrija, kjer so morali skoraj povsod obratovanje omejiti.

Glede ruskega bombaža za srednjeevropski trg se pogajanja nadaljujejo; gre za letnih 50.000 bal, kar je ca. 1 desetina letnih ameriških dobav za nasledstvene države. Ruski bombaž bo za ca. 5 odstotkov cenejši kot ameriški. Dobava se bo vršila z Dunaja.

Kritje bankovcev v Nemčiji se drži s 40-1% ravno za desetino odstotka nad zakonito določenim minimom.

Obtok bankovcev v Avstriji znaša po zadnjem izkazu Avstrijske Narodne banke 1111 mil. šillingov in je krit v zlatu in devizah z 51 odstotki.

Priporoča se

Gregorc & Ko.

Ljubljana

Veletrgovina specerijskega in kolonialnega blaga, raznega žganja in špirita.

Telefon 22-46. Brzojavi: Gregorc. Zahtevajte specialne ponudbe!

TEDEEN LJUBLJANSKI BORZI

Posrebno poročilo trgovskega lista

Devizno tržišče.

Tendenca spremenljiva.

V očigled ultimatu in novemu deviznemu poslovanju je zaključil minuli teden s srednje velikim prometom nekaj čez deset milijonov dinarjev. Izmed vseh štirih borznih sestankov je bil najživahnejši četrtkov, kot je razvidno iz teh-le števil:

30. jun. 1931. Din 2,692.294.33 Curih-London
1. jul. 1931. Din 2,182.422.02 London-Curih
2. jul. 1931. Din 3,545.304.— Curih-Italija
3. jul. 1931. Din 1,583.087.12 Lond.-Newyork
dočim je bilo najmanjše zaključkov v petek 3. t. m. ter so na poedinih borznih dnevih prevladovali zaključki Londona, Curiha, le deloma pa Italije in New-Yorka.

Od celotedskega prometa odpade na zaključke v privatnem blagu 4.084 milij. dinarjev (Londona 2.107 milij. Din, Trsta 1.647 milij. Din in Dunaja 131 tisoč dinarjev), medtem ko je Narodna banka dala le za približno šest milijonov dinarjev deviz na razpolago, med drugim največ Curiha (2.447 milij. Din), Londona (1.130 milij. Din), Dunaja (1.006 milij. Din), Berlina (779 tisoč Din), Prage (647 tisoč Din), dalje Newyorka (422 tisoč Din), Stockholma (228 tisoč Din), Budimpešte (298 tisoč Din) in končno par zaključkov Amsterdama ter Bruslja, ki pa je privatno blago.

V devizni tečajnici je omeniti nov način notiranja v toliko, ker beleži odslej vsaka deviza za 100 enot, izvzemši Londona, ki notira nespremenjeno za en funt sterling. Večina deviz je tekoma zadnjega tedna uvrstila svoje tečaje, izvzemši Curiha, ki je beležil 1095.15 za denar, 1098.45 za blago, in Berlina, Budimpešte ter Dunaja, katerih notice z dne 30. m. m. odnosno 3. t. m. so bile za denar oziroma za blago sledeče: Berlin 1342.11 — 1346.13 (na oba dneva isti tečaj), Budimpešta 988.38 — 987.28 denar, 991.34 — 990.24 blago, Dunaj 797.59 — 796.17, 799.99 — 798.57. Notice ostalih deviz so pa naslednje: Amsterdam 2275.15 — 2276.27, 2282.02 do 2283.11, Bruselj 787.14 — 787.96, 789.50 do 790.32, London 275.05 — 275.16, 275.87 — 275.98, Newyork 5645.47 do 5646.56, 5662.47 — 5663.56, Pariz 221.38 do 221.47, 222.04 — 222.13, Praga 167.48 do 167.53, 167.98 — 168.03, Trst 295.90 do 296.17, 296.80 — 297.07, poleg navedenih deviz je bil dne 3. t. m. zaključen tudi Stockholm in sicer je bil njegov tečaj 1516.46 — 1521.—.

Notic ostalih deviz ni bilo.

Efektno tržišče.

Tendenca nespremenjena mlačna — brez zaključkov.

Tečaji vseh na tukajšnji borzi notiranih efektov so ostali tekoma prejšnjega tedna brez izprememb, prav tako Blair-ova posojila, izmed katerih je bilo 8% nudeno po 91.—, 7½ pa po 81.—.

Lesno tržišče.

Tendenca mlačna.

Položaj na slovenskem lesnem trgu je ostal nespremenjen, odnosno se je še nekoliko poslabšal. To poslabšanje pa je

treba pripisati dejstvu, da je nastala tako rekoč splošna neorientiranost oz. nervoza. Vsak, kdor ima kaj blaga, ga skuša prodati po vsaki ceni, misleč, da bo moral čez nekoliko časa prodati blago še po nižji ceni. Opažati je podcenjevanje blaga od strani naših producentov in trgovcev, tako da ima inozemski kupec dokaj proste roke pri nakupu, škartiranju, protestiranju itd. — Cena oglju je ponovno padla z ozirom na dejstvo, da je nastala nekaka nadprodukcija iste-ga. Gorivo drvo zdravo, zimsko sečnje 1930/1931 ima nekoliko boljšo tendenco. — Tesa les je v ceni dokaj slab, med tem ko se je rezan mehak les v svoji ceni ponovno poslabšal in izgleda, da hoče kupec igrati s prodajalcem. V hrastovini je povpraševanje za podnice in neobrobiljeno robo za našo železnico.

Kakor čujemo, je postala zadeva lesnega kartela definitivna (namreč za Bosno, Hrvaško itd.) in je računati, da bo tudi Slovenija prišla v prodaji malo bolj v poštev kakor do sedaj.

Povpraševanja.

5 vagonov hrastovih podnic 43 mm (kubirano 41 m), 270 m (računano za 2.65 m), od 20 do 28 cm širine. Lepe dobre kvalitete, paralelno, brez srca in drugih napak, originalno blago. — Franko meja via Postojna tranzit.

Rezana jelovina tombante: dobava oktober 1931, prizmirano: 90 m³, 21 mm, 27 cm širine, 4 m dolžine, 70 m³, 21 mm, 20.50 cm širine, 4 m dolžine, 40 m³, 31 mm, 27 cm širine, 4 m dolžine. — Franko Jesenje.

Čimprejšnja dobava: 10.000 borovih brzojavnih drogov s premerom v sredini 28/28 centimetrov, 6 in 7 m dolžine, obeljeno, zdravo, ravno. — Franko prihod Trst, odnosno meja Postojna.

Hrastovine:
182 80 × 200—300 × 3 m 5 m³
185 35 × 200—300 × 3 m 5 m³
189 40 × 200—300 × 3 m 5 m³
194 50 × 200—300 × 3 m 10 m³
197 60 × 200—300 × 3 m 5 m³
205 70 × 250—300 × 3 m 5 m³
210 80 × 100 × 2.50 m 20 m³
216 80 × 320 × 3—m 10 m³
220 100 × 100 × 3.20 m 10 m³
221 100 × 140 × 2.70 m 20 m³
222 100 × 260 × 4—m 5 m³
229 105 × 130 × 2.50 m 25 m³
230 110 × 140 × 2.70 m 20 m³
232 110 × 300 × 3—m 5 m³
238 120 × 300 × 3—m 5 m³ = 155 m³

Dobava: polovico od vsake dimenzije do 30. avgusta 1931. Ostalo polovico do 30. oktobra 1931. — Kvaliteta: paralelno žamano, glave ravne, kakor prevzema državna železnica jugoslovska. — Plačilo: 30 dni po oddaji. — Franko vagon nakladalna postaja.

1000 do 2000 komadov hrastovih železnih pragov, 2.60 m × 26 × 16 × 15 cm (najmanj 50%) in 2.60 m × 25 × 15 × 16 cm (kvečjemu 50%). — Izdelani po predpisih avstrijskih železnice. Plačilo z akreditivom. Franko Spilje.

Borovi hločiči (črn bor) v vsaki dolžini nad 1 m, od 15 cm v vrhu naprej ravni, tolerirajo se male grčice zdrave, sveže sečnje. Cena franko meja via Postojna tranzit.

4 vagona hrastovih podnic, v debelini od 43 mm, 2.65 m dolžine, od 19 do 28 cm širine, I.—II. kvalitete.

50 m³ hrastovih plohov, 2.30 m do 5 m dolžine, od 25 cm širine naprej, debelina 70, 80, 90, 110 in 130 mm. — Franko nakladalna postaja z navedbo dobavnega roka.

5000 m³ borovine, 78 mm debeline, v poljubnih dolžinah od 20 do 20 m stopnjevale, od 10 cm širine naprej. — Kvaliteta: tombante, izključeno gnilo in razbito. Dobava meseca septembra t. l. Cene franko meja via Postojna tranzit z navedbo množine.

Bukovi testoni, 20 mm debeline, 2/3 rokovih, 1/3 ozkih; cena fob Sušak.

davčna obremenitev v inozemstvu, na primer na Češkoslovaškem in Avstriji, po pridobitni in dohodnini skupaj. Navzlic visoki davčni meri pa donos nove pridobitne po izjavah organov finančne uprave ni docela zadovoljiv. Eden glavnih vzrokov za to je brez dvoma visoka davčna obremenitev, ki vzame, na primer trgovcu pri dohodkih 50.000 Din skoro eno četrtino od ocenjenih dohodkov, če znašajo avtonomne doklade samo 150%. Taka obremenitev je pretirana in kvari davčno moralo, s tem pa tudi donosnost davka samega. Vsak davek, ki je pretiran, ubija samega sebe. Obremenitev po naši pridobitni z vsemi dodatki je odločno pretirana, kajti obremenitev, ki doseže in večkrat celo preseže 25% od ocenjenih dohodkov nikakor ne more biti v skladu s plačilno zmoglostjo davkoplačevalcev.

Poleg visokega osnovnega in dopolnilnega davka pa poostre pridobitno po-

sebno še avtonomne doklade. Potrebe avtonomnih korporacij so v povojni dobi izredno narastle. Doklade v skupnem iznosu 150 do 300% so vedno pogostejše. Ako se na že sam na sebi visok državni davek pobirajo se visoke doklade, dosega davčno plačilo izmero, ki daleko presega davčno moč trgovine, kajti plačilo doseže že pri 200% dokladah in dohodku 50.000 Din skupno obremenitev 34% od ocenjenih dohodkov.

Davkoplačevalci	Jugoslavija				Čehoslovaška				Avstrija			
	Pridobitina		Skupaj	Državni davek	Pridobitina		Skupaj	Državni davek	Pridobitina		Skupaj	Državni davek
	Osnovni in dopol. davek	200% doklada			470% doklada	Dohodnina			Osnovni in dopol. davek	200% doklada		
Trgovci s čistim dohodkom	10.000 Din	10.2	20	32	0.125	0.587	—	0.7	5	—	—	5
	5.950 Kč											
	1.250 S											
	50.000 Din	10.4	20	34	0.5	2.35	5	7.85	5	—	3.3	8.3
Trgovci s čistim dohodkom	29.750 Kč											
	6.250 S											
	100.000 Din	10.8	20	38	1.11	5.20	7	13.32	6	—	4.4	10.4
	59.500 Kč											
	12.500 S											

Obremenitev po naši pridobitni še pri dobi na ostrini s tem, da imajo davčne uprave strogo naročilo, naj v polni meri izrabijo vsa procesualna sredstva za ugotovitev davčne resnice. Po novem zakonu morajo za dosego pravilne odmere davka sodelovati pri odmeri vsi državni in samoupravni uradi, zlasti še pošte, carinarnice in železnice. Skrbnjeno je torej v najizdatnejši meri za točno in pravilno ugotovitev prometa. Za tako priredbeno postopanje s takimi podatki je nova pridobitina vsekakor previsoka.

Glede nove pridobitine se kaže v praksi nujna potreba, da se zniža na znosno izmero po regresivni davčni lestvici, ki bi nudila možnost razlikovanja plačilne zmoglosti odnosno davčne moči po višini doseženega dohodka. Ker je pa taka preureditev za enkrat težko izvedljiva, naj bi se za enkrat vsaj osnovni davek, ki znaša sedaj 10%, primerno znižal.

Dopolnilni davek ima v našem davčnem sistemu nalogo, da nadomesti dohodnino in ustreže imperativni zahtevi Ustave, da se plačuje davek po davčni moči in progresivno. To nalogo dopolnilni davek v veljavni obliki tudi docela izpolnjuje. Edino, čemur moramo v pogledu dopolnilnega davka oporekati, je dejstvo, da načelo davčnega minimuma ni dosledno izvedeno. Dočim se pri zemljiškem davku gotovi dohodki oprostitjo dopolnilnega davka in se pri uslužbenskem davku dopolnilni davek z ozirom na strukturo sploh ne pobira, je pri pridobitni in pri družbenem davku tudi najmanjši donos zavezan progresivnemu dopolnilnemu davku. Dopolnilni davek znaša pri pridobitni za še tako nizek donos najmanj 2%.

Oprostitev eksistenčnega minimuma od dopolnilnega davka je po teoretskih principih, ki so se tudi v praksi obnesli, postulat pravičnega in pravičnega obdajanja po plačilni zmoglosti davkoplačevalca, ki je v našem davčnem sistemu pri navedenih davčnih vrstah že uveljavljen. Pri ugodnem uspehu donosa Leposrednih davkov fiskalni ozir ne morejo biti tako tehtni, da bi ne mogli upoštevati trajno kritičnega gospodarskega položaja vsaj v toliko, da se načelo davčnega minimuma glede dopolnilnega davka v našem davčnem zakonu dosledno izvede in oprosti plačevanja dopolnilnega davka vsaj gospodarsko najšibkejšo davkoplačevalce, kojim že plačilo osnovnega davka dela velike težave.

Nadaljna težava, ki nastaja pri odmeri pridobitine davkoplačevalcem, je sestava prijave. Davčna prijava je po načelih, na katerih je zgrajen naš davčni zakon, ne le podlaga za sodelovanje davčnega zavezanca, temveč tudi podlaga pravne zaščite. V priredbenem postopanju pripada torej prijavi jako važna naloga. Vendar pa ta važnost v praksi ne prihaja do polne veljave, ker so za pravilno izpolnitev prijave za pridobitno stavljeni težki pogoji. Za pridobitno morejo po zmislu predpisov vložiti pravilno prijavo samo oni obratniki, ki pravilno knjigovodstveno inventarizirajo svojo imovino ter pravilno vpisujejo in vknjižujejo prejemke in izdatke svojega obrata v vsem po-

Taka obremenitev je nemogoča, ker ni v skladu niti z objektivno, niti s subjektivno znosnostjo in mora v doglednem času uničiti vsako podjetnost. Bolj kakor pri vsakem drugem davku se mora davčno merilo ravno pri pridobitni čim bolj prilagoditi na davčna merila sosednjih držav.

Primeri naše obremenitve z obremenitvijo v Čehoslovaški in v Avstriji nazorno kaže nastopna tabela.

slovnem letu, to je z eno besedo samo oni, ki pravilno vodijo poslovne knjige in vsako leto sestavljajo tudi inventuro. Davčni zavezanec s takim knjigovodstvom morajo priložiti začetni in končni inventar, odnosno če vodijo dvojno knjigovodstvo, bilanco z računom izgube in dobička, poleg tega pa še potrebne specifikacije poedinih računov. Pa tudi v tem primeru davčni zavezanec ni vedno sicer, da se mu bo davek odmeril po prijavi. Zakon določa, da se more davek odmeriti po prijavi samo, ako se davčni odbor priča, da so podatki in računi verodostojni in da so računi sestavljeni po redno vodenih trgovinskih knjigah. Pravilnik nadalje določa, da morata biti davčna uprava in davčni odbor ob ocenjevanju, ali so računi verodostojni, odnosno ali se vodijo knjige pravilno, jako oprezna in morata vedno vpoštevati, da niso trgovinske knjige zavezane javni kontroli in da se morajo torej ocenjevati z največjo rezervo. Za odmero davka po prijavi je v vsakem primeru pogoj knjigovodstvena kontinuiteta, to je na razpolago morajo biti davčnemu odboru tudi sklepni računi iz prejšnjega leta. Na poslovne knjige stavlja pravilnik za gotove stroke, katere n. pr. zbog velike drobnarije ne morejo vsako leto sestavljati inventure, težko izpolnjuje pogoje. Pravilnik prav nič ne vpoštevata da so načinu knjigovodstva stavljen naravne meje po obsegu obrata. Trгоvec, ki vodi trgovino sam s svojimi družinskimi člani, in je sam ves dan zaposlen v trgovini, naravno ne more imeti takega knjigovodstva kakor veletrgovina s posebnim knjigovodstvenim oddelkom. Izven dvoma je, da bi se pri ocenjevanju knjig moralo vpoštevati dejstvo, da se mora knjigovodstvo ravnati po potrebah trgovine in da je torej meriti pravilnost knjig male trgovine vse drugače nego pri veletrgovinah. Ker se knjižnim podatkom, če jih trgovec še tako vestno sestavi, pri najmanjšem dvomu odreka na en ali drug način pravilnost, temelji obdačenje pretežno večine naših trgovskih obratov na svobodni oceni čistega dobička. Pri tej oceni je davčna prijava samo priredbeni pripomoček, ki je pa v primeri z drugimi pripomočki za priredbo samo podrejena gomena.

(Nadaljevanje sledi.)

Ljubljanska borza

Tečaj 8. julija 1931.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2274.15	2280.99
Berlin 100 M	1340.29	1344.31
Bruselj 100 belg	788.40	790.76
Budimpešta 100 pengő	987.28	990.24
Bukarešt 100 lei	33.63	33.73
Curih 100 fr.	1095.45	1098.75
Dunaj 100 šilingov	793.64	796.04
London 1 funt	274.90	275.72
Newyork 100 dolarjev	5638.24	5658.24
Pariz 100 fr.	221.44	222.10
Praga 100 kron	167.22	167.72
Trst 100 lir	295.87	296.77

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo.

(Nadaljevanje.)

Obremenitev po pridobitni je v naših krajih jako visoka. Za presojo ostrine naj služi dejstvo, da je znašal predpis pridobitine za l. 1929 čez 36 milijonov, dočim je znašala v l. 1928 samo še 4.6. Predpis se je torej skoraj posomeril. Res je sicer, da nadomešča v sedanji obliki tudi prejšnjo dohodnino, katere se je v l. 1928 predpisalo okoli 13 milijonov, vendar pa obremenitev leta 1928 tudi v primeru, da bi dohodnino l. 1928 plačali samo trgovci, še daleko presega izmero davkov v l. 1928. Obremenitev po naši pridobitni je izdatno višja nego

Ferdo Jelenc:

Obratovanje hotela in njegov položaj.

(Konec.)

PODROBNO O MENUJU.

Sedaj pa si oglejmo posamezne točke sporeda.

Mrzle zakuske ne spadajo prav za prav k sporedu pravilno sestavljenega obeda, ampak le tja, kjer ni juhe, toraj k opoldanskemu zajutreku (déjeuner, lunch), kajti njih namen je, nadomestiti juho. Edini mrzli zakuski, ki se moreta pri obedu trpeti, sta kavijar in ostrige.

Juhi se lahko strežeta dve, čista (bouillon, consommé, clear soup) in gosta (potage lié — vezana juha, thick soup), vendar to samo na izbiro, katero hoče gost, ne pa obe vsem.

Tople zakuske so male fine jedi, ki naj zbudé pričakovanje nadaljnega.

Ribe se lahko strežeta dve vrsti: Velika cela, tedaj kuhana ali dušena; in velika v koscih ali male ribe, ki dadó eno porcijo, tedaj panirana ali ocvrta. V pogledu menu-ja štejejo kot ribe tudi raki, morski raki in druge vodne živali. Riba je lahko tudi obložena, polita, ali pa se streže omaka posebej.

Veliki kos, to se pravi veliki kos mesa, je lahko kuhano ali pečeno meso vsake vrste, toraj, kakor tam naštetó: Klavniško meso, perutnina ali divjačina. Na vsak način spada k velikemu kosu sočivje ali močnata prikuha v obliki obloge (la garniture) ali posebej. Svinjetina ne more služiti kot veliki kos.

Naj razložimo še ime **relevé**, ki je rabljeno tudi že pri ribi. Kakor smo rekli, so se jedi vsake posluže postavile prej naenkrat na mizo, dopolniti pa moramo to načelo in reči, da je juha prišla vedno kot prva jed sama na mizo. Po njej so sledili vsi naenkrat razni relevé-ji, ki so toraj juho zamenjali, to je, stopili na njeno mesto, ko se je odnesla. Francosko pa se reče »zamenjati«, in to tudi v vojaškem smislu, kakor stražo zamenjati, **relevé**. Zakuski takrat še ni bilo.

Uvodna jed, ki se streže kot topla, kot mrzla, ali pa obe, je nakratko rečeno paradna jed obeda. Restavraciji so zaradi tega besedo pobrali in naštevajo vse boljše jedi v jedilnih listih pod poglavjem: **Entrées**, zraven tudi take, ki kot uvodna jed ne more služiti. Posebno **mrzla uvodna** jed je lahko tudi okrašena z emblemi, ki se nanašajo na obedov namen. Toplih uvodnih jedi sta dve vrsti: Lahke, ki so sorodne toplim zakuskam, in težje ali izdatnejše, ki so podobne jedem, ki se strežejo kot veliki kos, samo v manjši izdaji. Toraj se marsikatera jed, ki služi kot veliki kos, v manjši porciji lahko da tudi kot uvodna jed, biti pa mora kaj posebnega, in sicer tako z ozirom na okus, kakor za oko.

Entrée pomeni vhod ali uvod, v tem smislu, da uvaja drugo poslugu, ki sledi.

Sedaj pride zarez, ki jo izpolnjuje punč ali pa sorbet. Oba sta ledeni jedi, prvi z žganjem, drugi s sadnim sokom.

Vtem presledku se nallje šampanjec, strežejo cigare in cigarete in drže govori. Miza se prej popravi.

Pečenka je lahko vsako pečeno meso, toraj v nasprotju z velikim kosom, tudi svinjsko. Vendar je pečenka po odliki le domača ali divja perutnina. Pečenka je pri obilnejšem obedu lahko več ter je ena tudi lahka mrzla. K pečenki se strežeta posebej salata in kompot, obloga pa je lahko samo pečen krompir. Gostom, ki so se poslužili k pečenki salate, se ponudi po njej kompot posebej. Surova salata se streže k topli pečenki, kuhana in ohlajena pa k mrzli.

Medjed od sočivja obstoja iz sočivja,

ki se lahko servira kot posebna jed, tako n. pr. beluš, cvetača, artiške itd. Stvar stoji tako, da se kot prikuha ali obloga pač lahko da skoraj vsako sočivje, kot samostojna jed pa samo nekatera.

Sladka medjed je to, kar zovemo z nemškim izrazom »močnata jed«. Torja se ne more strči kot sladka medjed, ampak le pri popoldanski malici h kavi, čajju ali čokoladi.

Sladoled je napravljen s sirupom ali pa s smetano (crème). Streže se v porcijah ali pa ponudi s sklode (bombe).

Tu je zarez med drugo poslugu in desertom. Miza se mora pospraviti.

Sir. Za to točko prihajajo vedno bolj v navado **sirnate jedi**. Surov sir spada bolj k opoldanskemu zajutreku. Ta navada izvira iz Angleške, kjer ime tej točki ni »sir« (cheese), temveč **Savouries**, to so fine male jedi, sorodne s toplimi zakuskami (hot hors-d'oeuvres).

Desert in sadje stojita na mizi med celim obedom v takozvanih nastavkih (surout). Vendar te rabe ni priporočati, ker se posebno sadje spari ter izgubi na aromi.

Kava. Paziti je na to, da je kava sveže napravljena in vroča. Za črno kavo se pijače in kozarci zanje pospravijo, prinese pa se sveža voda in kozarci z njo. Dobro je pogrniti za črno kavo v posebnem salonu (drawing-room). Prinese se vse, kar je za kajenje potrebno. H kavi se ponudi mleko in smetana, kdor ju hoče.

Pripomniti imamo še sledeče:

Spored od sladke medjedi do sira je pravilen tako, kakor smo ga nastavili, vendar se z ozirom na želodec dostikrat izpremeni tako, da pride točka »Sir« pred sladko medjed ali vsaj pred sladoled. To je potrebno tembolj, ker se je presledek med drugo poslugu in desertom zabrisal.

Jajčne jedi niso nikoli na sporedu obeda, strežejo pa se pri opoldanskem zajutreku in pri angleškem popolnem jutranjem zajutreku.

Obedov spored se izenostavi s tem, da odpadejo posamezne točke, ostati pa morajo sledeče: Juha, veliki kos (meso s prikuho, Joint and vegetables), pečenka s salato in kompotom, močnata jed in desert. To je potem priprosti meščanski obed.

Spored opoldanskega zajutreka smo že omenili pri zakuskah, pri siru in pri jajčnih jedeh. Značaj tega sporeda je ta, da obsega samo lahke jedi, odpadeta toraj v prvi vrsti veliki kos in pečenka. Jajca se strežejo pred ribo ali na mestu ribe.

Spored pozne večerje (souper) bo v najenostavnejši obliki obsegal samo mrzle jedi. Tudi juha, ki mora biti čista, je lahko mrzla (consommé glacé).

Različnost vseh jedi sporeda ene od druge je nujno potrebna. Jodi morajo biti različne po snoveh, ki smo jih za nje porabili, po okusu, po barvi in po pripravi (dressage, Anrichten). Ne gre toraj, da bi tudi le dve jedi sporeda bili n. pr. od mesa iste živil. Belo in temno meso morata menjavati, istotako svetle in temne omake. Tudi glede priprave je skrbeti za raznoličnost. Opasnost enoličnosti obstoja posebno med toplimi zakuskami, lahkimi uvodnimi jedmi in Savouries na eni strani, na drugi strani pa med težkimi uvodnimi jedmi, velikim kosom in pečenko. Ker je glede jedi, ki se kot te točke morejo strči, kakor smo videli, meja zabrisana.

Vino. Po francoskem, toraj tudi po mednarodnem vzorcu, razlikujemo sledeče skupine vin: Burgundska vina (bourgogne), ki so lahka bela in rudeča vina. Zastopnik belih je chablis, rudečih pa auxerre. Bordoška vina (borde-

aux), ki so težka bela in rudeča vina. Zastopnika belih sta sauternes in graves, rudečih pa médoc, Renska in mozelska vina (moselle). Šampanjec (champagne). Južna ali desertna vina (vino liqueux). Vino, ki se streže za vsako jed, mora biti ž njo v skladu po barvi, okusu in moči. Desertna vina se strežejo pri juhi, pri zakuskah, pri sladki jedi in pri desertu. Šampanjec se nallje k sorbetu, če pa tega ni, pa k pečenki, in potem tako dolgo, da pojde predvidena zaloga. Bela vina morajo imeti temperaturo, ki je okoli kletne, rudeča pa približno sobno temperaturo, v teh mejah pa težja višjo kakor lažja. Šampanjec 5 stopinj. Desertna vina in likerji — ti se strežejo pri črni kavi — tudi kletno temperaturo. Pivo se ponudi, če sploh, pred juho in k juhi.

Opisali smo toraj spored obeda in mimogrede tudi spored drugih obrokov. Za podlago smo vzeli popoln obed, ki se bo stregel pač le pri slavnostnih prilikah, to se pravi banket. Stvar okusa in strokovnega znanja je, prilagoditi ta spored danim prilikam, kakor razpoložljivemu času in ceni, ki so jo prireditelji pripravljene plačati.

V prihodnjem poglavju bomo razložili imena nekaterih važnih jedi in nekatere posebnosti kuhinjske terminologije. Potem bomo poskusili prestaviti v prakso, kar vemo, s tem, da bomo razmotrili menu, po katerem je potekel v vseh pogledih odličan obed.

Dobava-prodaja

Oddaja prenosa municije in inženjerskega materiala se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 17. julija t. l. v pisarni referenta artilerije Komande III. armijske oblasti v Skoplju. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Dobave. Strojni oddelki Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. julija t. l. ponudbe glede dobave 300 komadov lopat za premog. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku). — Direkcija državne železnic Vares-Majdan sprejema do 15. julija t. l. ponudbe glede dobave 5000 kg katrana, kompletnih peči za kopalnice, kadi, zidnih umivalnikov, 2000 komadov žag za železo in 400 m manesmanovih cevi. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave 1300 kg koruznih otrobov, 300 kg pšeničnih otrobov, 200 kg testenin, 2000 kg riža, 5000 kg koruze; do 27. julija t. l. pa glede dobave 1 brzovalnega stroja. — Direkcija državnega rudnika Vrtnik sprejema do 23. julija t. l. ponudbe glede dobave 30 kg žice in 500 kg šamotne moke. — Gradsko poglavarstvo v Tuzli sprejema do 29. julija t. l. ponudbe glede dobave sukna in potrebščin za policijske uniforme. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. julija t. l. pri Komandi pomorskega arsenala v Tivtu glede dobave pločevine, železa, železnih vijakov, zakovic, žeblicev in raznega drugega kovinskega materiala; pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 100.000 komadov kartonskih škatelj; dne 29. julija t. l. pa glede dobave papirja, bukovih drv in premoga. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 28. julija t. l. se bo vršila pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 16.000 m³ tolenega gramoza. — (Oglas je na ogled v pis. Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku).

Davčna uprava Ljubljana mesto razglašja:

Dokler se ne izvrši nova odmera zemljarine, zgradarine, pridobnine, rentnine in družbenega davka za tekoče leto 1931, morajo davčni zavezanci plačevati te davke po predpisu iz prejšnjega leta, to je iz leta 1930. Od tega so izvzeti samo oni davčni zavezanci, ki so prijavili prenehanje davčne dolžnosti (člen 147 zakona o neposrednih davkih).

V zmislu člena 148 pravkar omenjenega zakona o neposrednih davkih in njega pravilnika, je dospel 1. julija 1931. že v plačilo tretji obrok: zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, pavšalnega davka na poslovni promet in vojnice. Vsi ti že v plačilo dospeli četrtletni davki se morajo plačati najkasneje do 15. avgusta 1931. Kdor bi tega dne ne plačal zapadlega, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6% zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Zemljarina dospe v plačilo ter se mora plačati v dveh enakih letnih obrokih, najkasneje dne 15. avgusta 1931. in dne 1. novembra 1931, sicer se bodo istotako zaračunale 6% zamudne obresti in se bodo neplačane vsote prisilno izterjale.

Davek novih davčnih zavezancev in davek za nove davčne predmete, ki se bo odmeril med tekočim davčnim letom, dospe v plačilo onj dan, ko se bo davčnim zavezancem pravilno izročil plačilni nalog, ali odlok, plačati se pa mora 30. dan po vročitvi plačilnega odloga odnosno odloka in sicer v onem znesku, ki je po zakonskih rokih že dospel v plačilo.

Splošni 1% davek na poslovni promet onih zavezancev, ki ga plačujejo po knjigi opravljenega prometa, dospe in se mora plačati za 1. četrtletje 1931 najkasneje do 30. julija 1931.

Obvezanci skupnega davka na poslovni promet, ki so se izjavili, da bodo plačevali ta davek po vplačilih v gotovini in menicah, morajo tudi izvršiti plačilo davka po tarifi najpozneje čez 20 dni po preteku vsakega meseca, onj pa, ki so se izjavili za plačilo davka po napravljanih računih, morajo davek vplačati najpozneje čez 50 dni po preteku vsakega meseca.

Davek na rente, ki se pobira v zmislu čl. 71 zakona o neposrednih davkih posredno po dolžniku, se mora plačati v 45 dneh po poteku vsakega polletja, tedaj za 1. polletje do vstetega 14. avgusta 1931.

Uslužbenški davek, kakor tudi davek na samce, ki so ga pobrali službodajalci in sicer:

1. državne in samoupravne institucije,
 2. družbe, ki polagajo javne račune in ki so vsled tega načelno zavezane družbenemu davku in sicer v obeh teh primerih brez ozira na število zaposlenecv in
 3. ostali delodajalci, če zaposlujejo mesečno povprečno nad 20 zaposlenecv, morajo odpremiti davčni upravi najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca.
- Ostali delodajalci, pa plačujejo ta davek potom davčnih znamk na vse zasluzke, in sicer s tem, da nalepijo te znamke ob vsakokratnem izplačnem roku v knjižici za uslužbenški davek na zato določenem mestu in znamke uničijo.

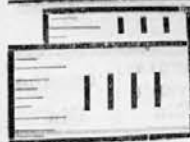
Davek na samce pa morajo tudi vsi ostali delodajalci odpremiti davčni upravi brez izjeme v gotovini in sicer najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca.

VELETRGOVINA
kolonijalne in
špecerijske
robe

Jvan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA

MIROSLAV ZUPAN - Ljubljana

STAVBENIK

Poštni ček. račun štev. 12.934

Telefon štev. 2103

Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. Sprjemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbene stroke. Tehnična mnenja. Zastopstvo strank v tehničnih zadevah.

Trgovci in industriji!

Trgovski

list

se priporoča za

inseriranje!

ŽITNIK PETER

Ljubljana, Ambrožev trg 9

TELEFON ŠTEV. 3146

SPLOŠNO KLEPARSTVO
SPECIALNA IZDELAVA
STRELOVODOV
„CONCO“ IZOLACIJE